

Reactie gemeente Zutphen

*Op het ontwerp Besluit vervanging abonnementsstarief Wmo 2015
16 juli 2024*

De gemeente Zutphen onderstreept het belang om per 1 januari 2026 de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage (ivb) voor de Wmo maatwerkvoorzieningen opnieuw in te voeren. De aanzuigende werking op Wmo voorzieningen – met name op het product huishoudelijke hulp – sinds de invoering van het abonnementsstarief heeft zowel een kosten opdrijvend effect teweeg gebracht alsmede een toenemende druk op de beschikbaarheid van hulp met als gevolg het ontstaan van wachtlijsten bij zorgaanbieders (huishoudelijke hulp) waar tot op heden sprake van is. Met name de groep kwetsbare inwoners, die vaak niet de middelen hebben om hulp zelf/particulier in te richten, moeten daardoor (te) lang wachten op hulp.

Het concept besluit en de nota van toelichting roept op enkele onderdelen echter nog vragen op voor wat betreft de uitvoerbaarheid voor gemeenten. Onze oproep is om de druk op de uitvoerende partijen zo veel mogelijk te beperken.

Belang van invoering per 1 januari 2026

Invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage per 1 januari 2026 is wat ons betreft een harde deadline. De nood voor deze wetwijziging is hoog, gelet op de oplopende wachtlijsten en tekorten aan personeel bij zorgaanbieders. Daarnaast zijn veel gemeenten, waaronder Zutphen, op dit moment verschillende inkoop- en aanbestedingstrajecten aan het voorbereiden die aansluiten op de invoeringsdatum van de ivb.

Echter zien wij nog enkele onderdelen in het ontwerp besluit die aandacht behoeven. De planning zoals die nu staat omschreven is krap, maar haalbaar. Zorg daarom dat gemeenten tijdig betrokken worden in het proces richting implementatie per 1 januari 2026. Zo kunnen inwoners op tijd geïnformeerd worden over de voorgenomen wijzigingen. Daarnaast hebben gemeenten voldoende tijd nodig om systemen, de toegang en lokale processen in te richten en aan te passen op de nieuwe situatie.

Pauzebeleid

Het voorstel om een pauzebeleid in te voeren is voor gemeenten lastig in te regelen, omdat we niet weten hoe lang een inwoner geen ondersteuning krijgt. Of dit langer is dan 31 dagen (of een kalendermaand die korter is), kunnen wij in de meeste gevallen alleen achteraf vaststellen, willen we stapelfacturen voorkomen. Voor verdere opmerkingen over de uitvoerbaarheid van de voorgestelde regels verwijzen wij naar de uitvoeringstoets van VNG Realisatie waar gemeente Zutphen ook aan heeft deelgenomen.

Kostprijsbewaking

Huurhulpmiddelen

In de uitvoeringstoets van de VNG is eerder uitgebreid ingegaan op kostprijsbewaking bij huurhulpmiddelen. Gemeenten kiezen voor huurhulpmiddelen om kapitaalvernietiging te voorkomen en zodat aan een inwoner gemakkelijker/sneller een vervangend hulpmiddel wordt verstrekt als het huidige hulpmiddel niet meer voldoet. Bij vervanging van een hulpmiddel uit dezelfde categorie is de gemeente niet betrokken, dit is een zaak tussen inwoner en leverancier. In dergelijke situaties horen wij dus niet of een inwoner een vervangend hulpmiddel krijgt. Dit betekent dat wij in deze situaties maar eenmaal een kostprijs kunnen opvoeren terwijl er mogelijk in de loop der jaren meerdere hulpmiddelen aan de inwoner in bruikleen worden verstrekt. De voorkeur heeft om de maandelijkse huurprijs door te geven waar vervolgens de eigen bijdrage op wordt afgestemd. Dat de gemeente zelf de ruimte heeft om te bepalen uit welke componenten de totale kostprijs is opgebouwd welke aan het CAK wordt doorgegeven, leidt naar ons idee tot willekeur.

Voorzieningen zonder kostprijbewaking

Bij inwoners met een enkelvoudige lichte ondersteuningsvraag bestaat de kans dat zij een hogere eigen bijdrage gaan betalen dan de kostprijs van de voorziening indien het gaat om een voorziening waarbij geen kostprijbewaking van toepassing is (zoals: huishoudelijke hulp, dagbesteding en individuele begeleiding).

De optie om gemeenten zelf de eigen bijdrage ter hoogte van de maandelijkse kostprijs te laten opleggen en innen, is ons inziens niet uitvoerbaar. Allereerst zijn systemen niet ingericht op het vaststellen en innen van een eigen bijdrage. Het CAK is hier wel op ingericht. Daarom zouden deze administratieve taken altijd bij het CAK belegd kunnen worden tenzij een gemeente anders kiest.

Ten tweede zullen Wmo-consulenten op basis van een proefberekening de inwoner hierover moeten adviseren, de gemeente beschikt echter niet over de inkomensgegevens van inwoners. Dit zorgt voor een hoge mate van foutgevoeligheid in het vaststellen of een inwoner al dan niet een hogere bijdrage gaat betalen dan de kostprijs. Daarnaast kan tussentijds de inkomenssituatie van een inwoner veranderen. Waar het CAK de maximale eigen bijdrage opnieuw berekent aan de hand van de gegevens van de Belastingdienst, beschikken gemeenten niet over deze informatie. Het door gemeenten laten monitoren van deze kostprijbewaking is daardoor zeer lastig uitvoerbaar.

De optie om inwoners te adviseren om de hulp particulier in te kopen is weliswaar een mogelijkheid bij huishoudelijke hulp, maar is minder passend bij voorzieningen zoals (specialistisch) individuele begeleiding en dagbesteding. Hier zijn weinig tot geen particuliere mogelijkheden voor. Met name inwoners met een midden tot hoog inkomen, die lichte begeleiding met een waakvlamfunctie afnemen, zullen voor de relatief kleine ondersteuningsvraag een hoge eigen bijdrage gaan betalen.

Woonvoorzieningen bij minderjarigen

In de nota van toelichting wordt aangegeven dat gemeenten de eigenaar van een woning een vergoeding kunnen vragen voor de waardevermeerdering van die woning die het gevolg is van een tot een maatwerkvoorziening behorende woningaanpassing. Deze mogelijkheid zou bij verordening nader ingevuld moeten worden, binnen het gegeven wettelijke kader. Deze uitwerking is wat ons betreft niet uitvoerbaar. De waardebepaling van een woning en daarmee de waardevermeerdering als gevolg van een woningaanpassing is moeilijk objectief vast te stellen. Onze oproep is om het besluit om al dan niet de eigen bijdrage te innen bij woonvoorzieningen bij cliënten jonger dan achttien jaar bij de gemeenten zelf te laten, net als nu en in de afgelopen jaren. Het eventueel toch willen vragen van een eigen bijdrage aan de ouders is alleen relevant bij de (duurdere) woningaanpassingen. Laat de ruimte om maatwerk te bieden voor deze specifieke groep bij gemeenten.

Algemene voorzieningen

Onze verwachting is dat bij de uitvoering van het voorstel, het onderdeel waar de eigen bijdrage voor een algemene voorziening met een duurzame hulpverleningsrelatie niet hoger mag zijn dan wanneer deze persoon een maatwerkvoorziening had gekregen, en gemeenten dit zelf moet regelen/bewaken, erg lastig wordt in de uitvoering voor gemeenten en kans op fouten geeft. Ons voorstel is om dit niet te doen en het echt aan de gemeente zelf te laten hoe zij dit willen inregelen in de verordening.

Wij zijn geen voorstander van het in wetgeving willen regelen dat er geen stapeling van eigen bijdragen mag zijn voor de algemene voorziening met de eigen bijdrage Wlz, of voor andere Wmo (maatwerk)voorzieningen. Onze oproep is om met de algemene voorzieningen en hoe gemeenten de eigen betaling hierbij regelen daadwerkelijk terug te keren naar de werkwijze van vóór het abonnementstarief.